

Betydninger og dilemmaer i samarbejdet mellem den frivillige og den kommunale sektor

Refleksioner fra studiet af 17 samarbejdsprojekter.

Lise Specht Petersen, Michael Fehsenfeld, Bjarne Ibsen, Evald Bundgaard Iversen, Klaus Levinsen

Overordnede temaer for betydninger og dilemmaerne

1. Den demokratiske dimension
2. Faglige dilemmaer
3. Oplevelser af samarbejdet mellem foreninger og kommune
4. Forskellige foreningsroller i samarbejdet

Den demokratiske dimension

Demokratisk deltagelse

- Balancen mellem de frivilliges indflydelse og ejerskab og den kommunale styring
- Bottom up eller Top Down...?
- Hvad giver mening– og i hvilke kontekster...?

Initiativet til samarbejde

- Hvem tager initiativet til samarbejdet?
- Og hvilken betydning får det for samarbejdet?

Demokratisk legitimitet

- Hvilken REEL indflydelse og rolle får de involverede borgere i forhold til politikere og embedsmænd?
- ... også i forhold til de andre målgrupper, der IKKE deltager....?

Den Demokratiske Dimension

En forståelsesramme:

- Nogle overordnede betragtninger:
 - demokratiforståelse inspireret fra Jürgen Habermas.
 - borger-indflydelse/inddragelse
 - deltagelse i politiske beslutningsprocesser
 - Processen (dialogen) er central
- Kommunikative 'værdier':
 - Konsensusorienteret (baseret på et værdifællesskab)
 - Ligeværdighed i dialogen
 - Baseret på 'kommunikativ rationalitet'

- **Offentlig, åben og tilgængelig kommunikation**

"En bred og åben fordomsfri involveringsproces, hvor alle involverede har haft mulighed for at drøfte medborgerskabstemaer, der betyder noget for dem, og som skulle med i politikken."

- **Deltagerne må være stillet lige**

"Kommunikationsvejene mellem kommunen og borgerne skal være korte og det skal være tydeligt, hvad der kommunikeres om, og hvorfor vi kommunikerer i den konkrete situation."

"Kommunikationen skal derfor være tilgængelig og forståelig."

- **Oprigtighed er en forudsætning**

- **At lytte og lade det gode argument (fornuften) overbevise**

*"Vi skal tænke vores medborgeres synspunkter ind i vores handlinger. Udvis velvilje overfor hinandens idéer."
"Borgere, politikere, ledere og medarbejdere skal have mulighed for at blive kloge undervejs."*

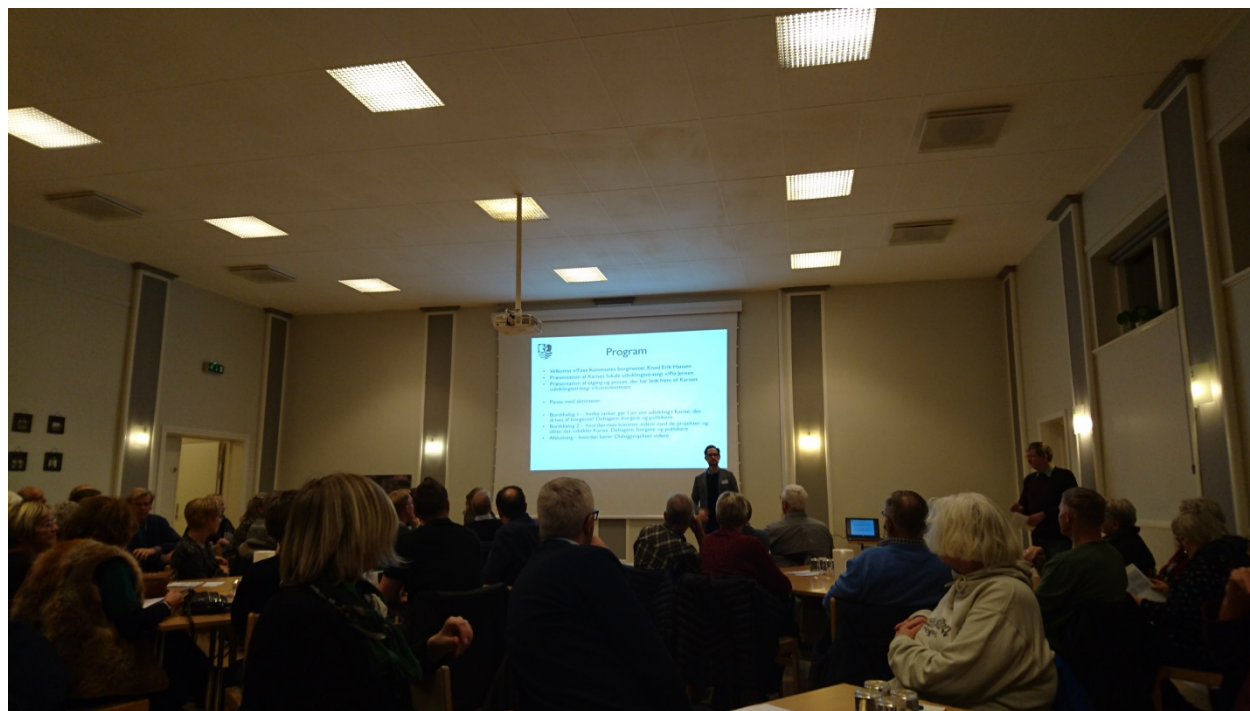

Hvilken form for demokratisk deltagelse er der tale om på

borgerdialogmøder

og ved kommunens inddragelse af borgere i

udformningen af udviklingsstrategi...

Borgerdialogmøde i Faxe Kommune

Demokratisk legitimitet og ejerskab...?

- Hvem er det, der deltager i borgerdialogmøder?
- Hvordan foregår kommunens dialog med borgerne?
- Hvilke grupper af borgere kommer til orde (tid og ressourcer)?
- Hvem tager ansvar for/forpligter sig på hvad...?
- Hvilken betydning får dialogprojektet på den lange bane..?

” Der vil være en tendens til at mange af de mennesker som involverer sig i sådan et projekt her, de har en vis alder, de er færdige med arbejdslivet, og det kan nemt komme til at sætte et præg på nogle af de møder, som gør, at vægten kommer til at ligge forkert i forhold til de problematikker, man ser hvis man er noget yngre og stadigvæk har skolesøgende børn osv.”

(Borger i Kommune)

Borgerstyret budgettering

- Dilemmaer:
 1. Hvem bestemmer reglerne?
 2. 'Tordenskjolds soldater'?
 3. Engagering af de svagest stillede?
 4. Hvor stor er den reelle indflydelse?

Reel indflydelse gennem borgerstyret budgettering?

"Den kunne godt være endnu vildere på det der med at lade borgerne skabe velfærden.

Noget af det, med at eksperimenteret med deltagerbudgetter,... og give ansvaret helt fra, og fjerne sig fra det offentlige." (Kommunal leder)

"det kan godt være, man har fået 200.000, eller 100.000 eller hvad det nu var, til at disponere over selv. Men det er jo det, det er blevet til, sådan rent demokratisk." (Politiker)

"I England og Brasilien, der er det virkelig store budgetter. Det tror jeg aldrig vi kommer til, og det er også derfor det ikke er så farligt.... Vil kalder det lidt en 'flødeskumspulje'."

(Kommunal medarbejder)

Dilemmaet: 'Bottom Up' from the top

".. det kan være problematisk, hvis sådan noget ikke vokser ud af sig selv, fordi det er noget som er meget svært som kommune at gå ud og skabe." (Politiker)

"Hvor kraften kommer nedefra i stedet for ovenfra." (Politiker)

"Fordi mennesket er jo ekspert i eget liv. Så hvordan er det vi understøtter, at borgerne tager magten tilbage."
(kommunal leder)

Balancen ml. 'top down' og 'bottom up' - hvor går grænsen?

Balance mellem indflydelse og styring...?

"Det er ikke os, der skal komme og diktere, hvordan udviklingen i denne her by skal være.

Samtidig så ligger der også en overvejelse i, om man skal få dem til at se, om noget er realistisk, så man ikke ligesom får lullet dem ind i en eller anden idé om, at det her det kan lade sig gøre, og man sådan egentlig sådan lægger op til en stor skuffelse, eller en fiasko.

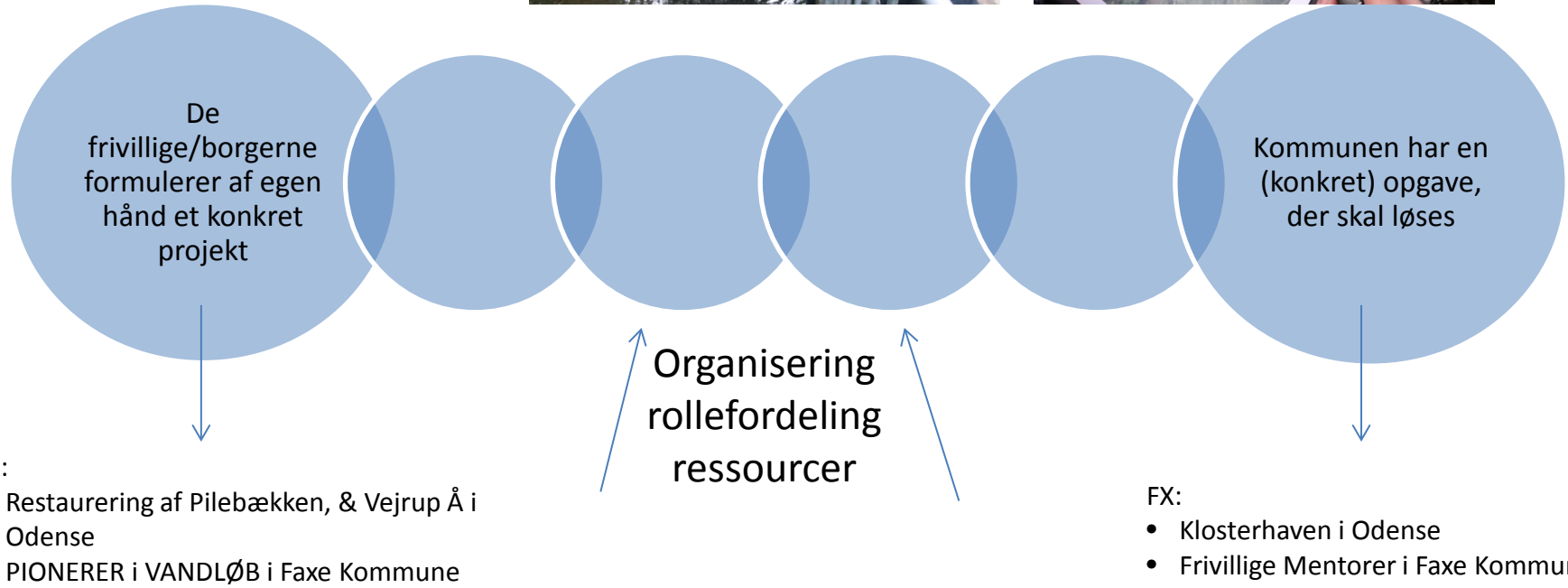
Og det synes jeg er en af de sværeste ting i projektet det er, at hvor går grænsen."

(Konsulent i Kommune)

"Man ønskede, at vi mere eller mindre skulle overtage det her projekt, samtidig med at man lagde en styring ned over det".

(Borger i Kommune)

Hvem tager initiativ til samarbejdet og hvordan organiseres det?

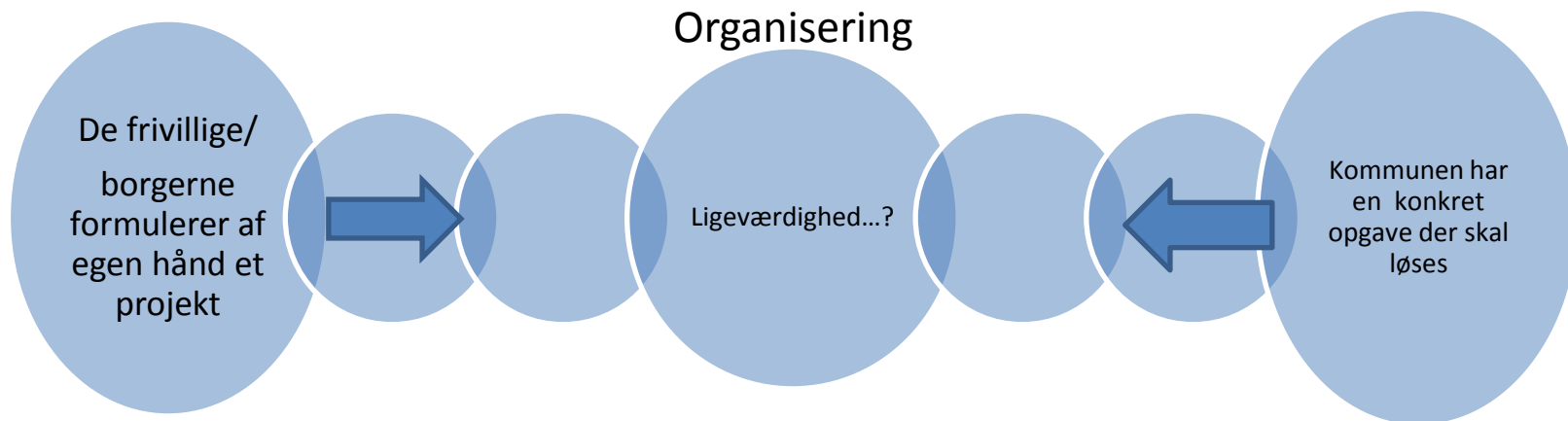

Hvilken grad af indflydelse og medbestemmelse bør de frivillige/borgerne have?

De frivilliges ejerskab for projektet

Kommunens styring

Og på hvilke måder adskiller dette sig i forskellige typer af samarbejder/kontekster...?

Hvilke faglige dilemmaer er der i samspillet mellem den frivillige og den kommunale sektor?

Bjarne Ibsen

Den frivillige indsats

Det skal fortsat være den offentlige sektor, som har ansvaret for at iværksætte indsatser for og med socialt udsatte. Men den frivillige indsats er **et vigtigt supplement**, som udgør et stort medmenneskeligt bidrag.

Det har det frivillige Danmark allerede bevist flere gange. **De frivillige organisationer kan noget, som den offentlige sektor ikke kan. Demokrati, normer, fællesskab. Det læres ikke ved at læse et stykke papir. Det læres gennem samvær med andre.**

Problemstillinger

- Hvordan kan fag-professionelle samarbejde med frivillige uden en fagspecifik baggrund?
- Skal de frivilliges involvering afgrænses til opgaver, hvis varetagelse ikke forudsætter en særlig faglig baggrund?

To former for viden og faglighed

- Fagligt, uddannelsesbaseret viden
 - Professionelle antages at udføre deres arbejde ud fra den foreliggende faglige (videnskabelige) viden
- Erfaringsbaseret viden (integreret viden)
 - Det antages at frivilligt arbejde især bygger på erfaringsbaseret viden

Det frivillige arbejdes særlige kvaliteter?

- Frivillige antages især at basere deres arbejde på erfaringsbaseret viden.
- Det er på den ene side en af begrundelserne for at inddrage personer, der ikke har en – ofte snæver – faglig viden:
 - De frivillige kan noget ‘andet’, de er ikke ‘bundet’ af en snæver faglighed
- På den anden side kan de frivilliges erfaring opleves som problematisk hos de professionelle i de kommunale institutioner:
 - Man arbejder bl.a. efter, hvad der er evidens for virkningen af

Hvordan ser de 'professionelle' i kommunerne på det?

- De fleste kommunale fagchefer tror, at samarbejdet fremmer kvaliteten i den kommunale service.
 - Fagcheferne synes i højere grad, at det er de kommunale medarbejdere, der skal kvalificeres til samarbejdet
- De kommunale institutionsledere synes dog i lille grad, at samarbejdet med foreninger og frivillige har styrket deres faglighed.
- Det kan – i lyset af den meget positive tilgang til samarbejdet – tages som udtryk for en vis skepsis i forhold til netop det faglige. Især på det sundhedsfaglige og pædagogiske område.
- Eksempler på samarbejde, hvor det er de frivillige som betragtes som 'eksperterne'

Skjer der en tilpasning af det frivillige arbejde til professionelle normer?

- På nogle samarbejdsområder arbejdes der på en 'konceptualisering' af samarbejdet
 - Fx i form af særlige koncepter, certificering, uddannelseskrav samt professionel understøttelse af landsorganisationer (bl.a. inden for idræt og fysisk aktivitet)
 - især på det sundhedsfaglige (fx DGIs arbejde med at udvikle 'Sundheds-idræt') og pædagogiske område
- I nogle tilfælde synes samarbejdet også at føre til en reorganisering af foreningen. Fx samarbejdet inden for 'Åben skole'.
 - Nogle foreninger fortsætter som hidtil med at tilbyde forskellige forløb til skolen
 - Andre reorganiserer sig og samarbejder mere på tværs til andre foreninger og laver nye, fælles forløb.

Oplevelser af samarbejdet mellem foreninger og kommune

Evald Bundgaard Iversen

NORDEA
FONDEN

FAXE KOMMUNE

SDU

Forskelle mellem sektorer

	Frivillige sektor	Offentlige sektor
Spilleregler	<ul style="list-style-type: none">• Flad, demokratisk struktur• Høj grad af selvbestemmelse• Uformelle arbejdsgange	<ul style="list-style-type: none">• Hierarkisk struktur• Love og regler• Formalisering
Arbejdskraft	<ul style="list-style-type: none">• Frivillig arbejdskraft	<ul style="list-style-type: none">• Lønnet personale
Logikker i spil	<ul style="list-style-type: none">• Fællesskab, gensidighed, demokrati• Fleksibilitet og lyst• Procesorientering	<ul style="list-style-type: none">• Regler, bureaukrati, politisk legitimitet• Pligt• Målorientering

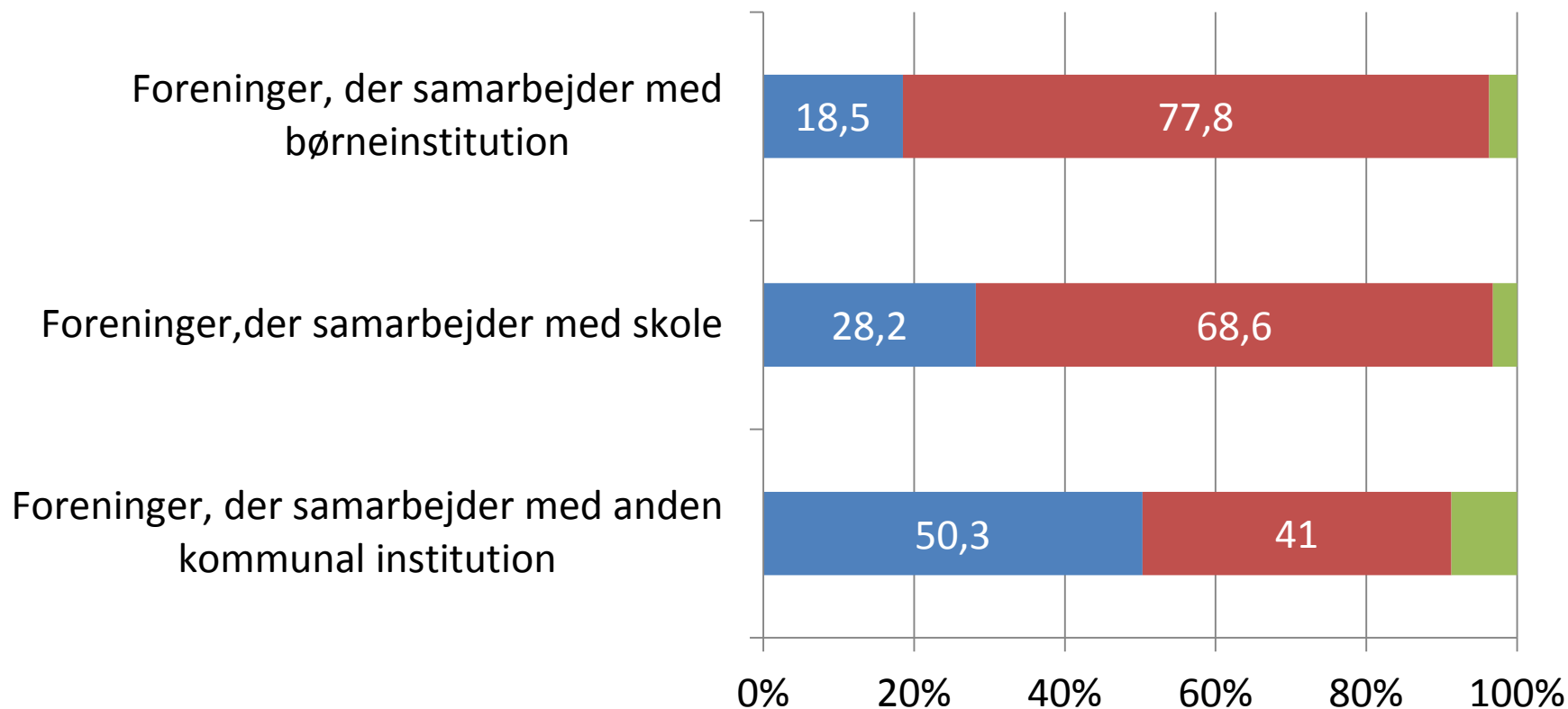

Hvordan samarbejdes der?

- Formalisering?
- Betaling?
- Grunde foreninger har til at samarbejde med kommunen?
- Hvordan oplever foreningen samarbejdet?

Er samarbejdet med den kommunale institution formaliseret (pct.)?

(Foreningsundersøgelsen, 2016)

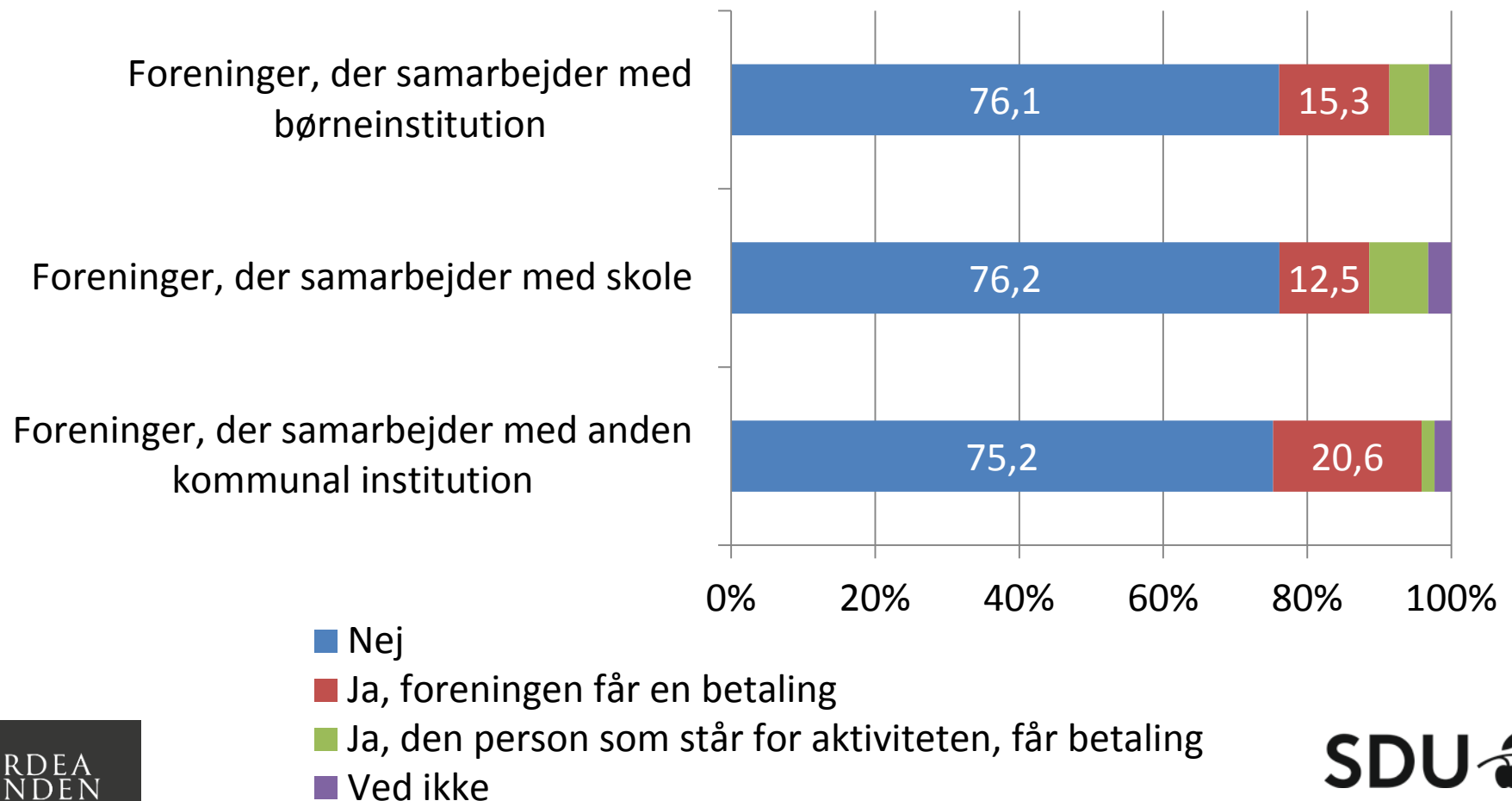

■ Ja, aftalen bygger på en aftale, der er beskrevet skriftligt

■ Nej, aftalen bygger kun på en mundtlig aftale

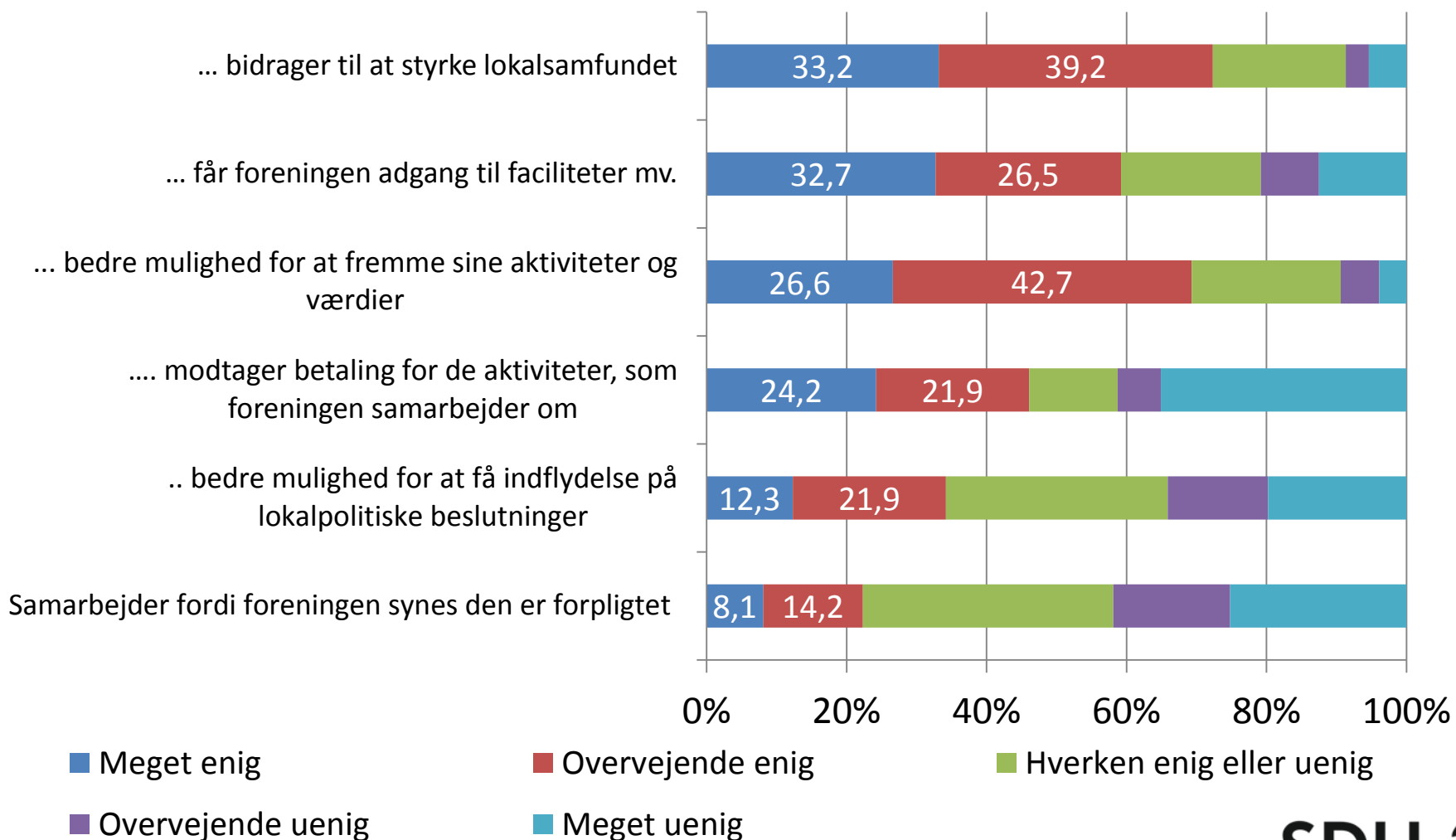
■ Ved ikke

Modtager foreningen en betaling for aktiviteter, som foreningen samarbejder med en kommunal institution om (pct.)? (Foreningsundersøgelsen, 2016)

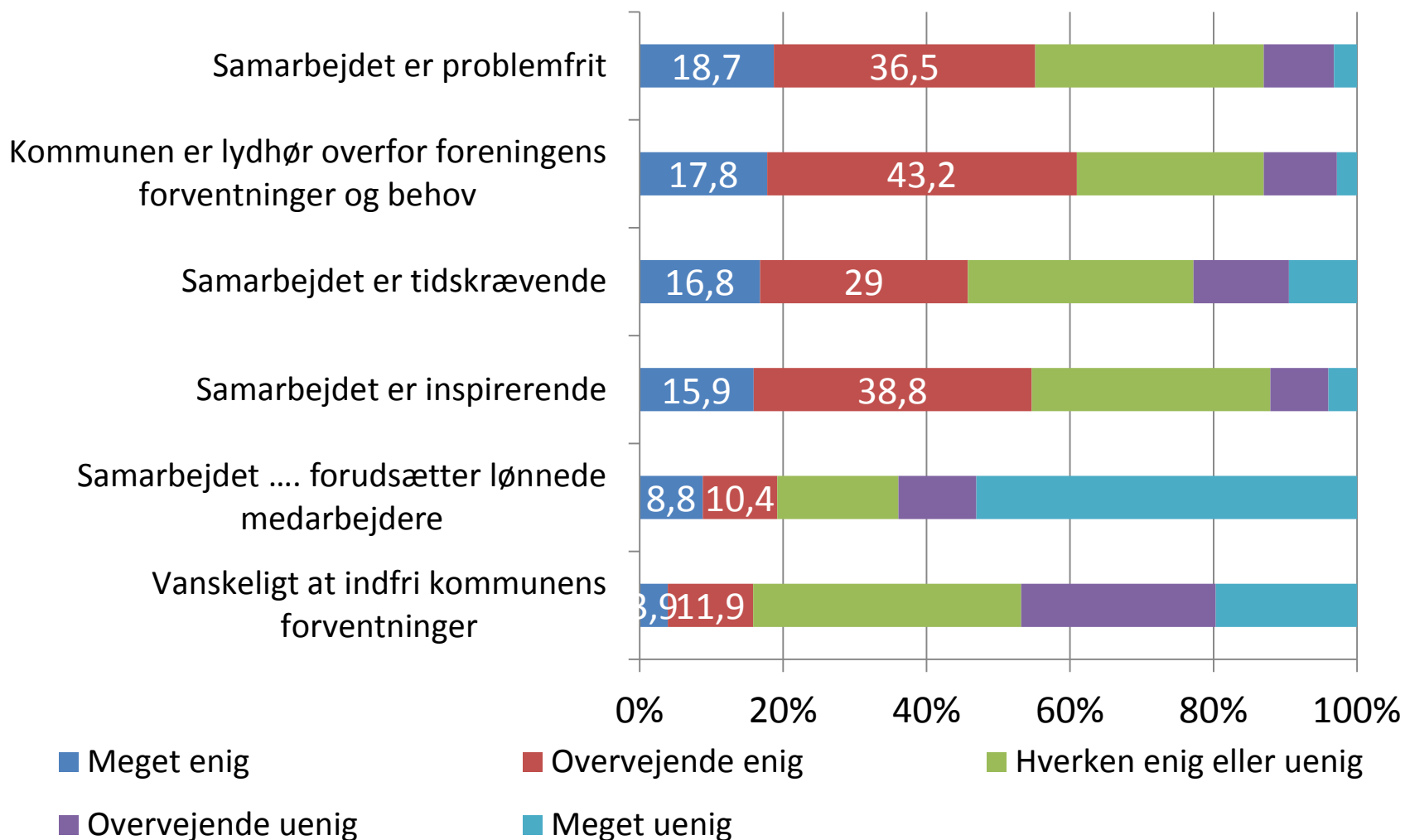
Andet udbytte: Forskellige grunde til at samarbejde med kommunale myndigheder og institutioner

- Ved et samarbejde med kommunen eller kommunale institutioner ... (pct. andel af foreninger, der har et samarbejde) (N = 465-492)

Hvordan opleves samspillet af foreninger i de deltagende kommuner?

- Foreningers vurdering af samarbejdet med kommunale myndigheder og institutioner (N = 433-502)

Opsamling

- Samarbejdet er i forskellig grad formaliseret mellem forening og institution (18,5%), skole (28,5%) og andre områder (50,3%).
- Ca. $\frac{3}{4}$ af samarbejderne er uden betaling
- Hensynet til at styrke lokalsamfundet er væsentligst – fulgt af en række mere 'egoistiske' grunde (fx adgang til faciliteter og fremme aktiviteter).
- Samarbejdet er problemfrit og inspirerende – men også tidskrævende.
- Få foreninger finder det vanskeligt at indfri kommunens forventninger.

Den frivillige sektors relation til den offentlige sektor

Klaus Levinsen

NORDEA
FONDEN

FAXE KOMMUNE

SDU

Den frivillige sektors relation til den offentlige sektor

Fire forskellige roller, baseret på

- foreningernes selvforståelse, intentioner og opgavevaretagelse, samt
- forventningerne fra det offentlige system og borgerne

(Blennberger 1993; Johansson 2001)

Den frivillige sektors relation til den offentlige sektor

”Avantgarde”

- Foreningen opfanger nye problemer og udfordringer i samfundet
- Foreningen skaber nye ideer og løsningsmodeller (frontløber)
- Foreningen giver inspiration til det omgivende samfund
- Eksempler: Opr. Andelsbevægelsen, Naturfredning og naturpleje, sociale foreninger
 - Case: ”Homestart” – hjælpende hænder til familier

Den frivillige sektors relation til den offentlige sektor

Komplementerende / supplement

- Foreningen tilføjer noget "ekstra" til de eksisterende offentlige ydelser
 - Parallele ressourcer
 - Velfærdsforstærker
 - Understøtter normer
- Eksempler: Flygtningehjælp, social omsorg, kultur og fritidsliv, frivillige foreninger i åbne skoler, lektiehjælp, madguider
 - Case: Frivillignet

Den frivillige sektors relation til den offentlige sektor

Alternativ

- Foreningerne varetager opgaver, der kan være et alternativ til den offentlige opgaveløsning
- Frit valg: Pluralisme og konkurrence
- Eksempler: Retshjælp, sundhed og forebyggelse, og selvejende institutioner (frivillige brugere)

Den frivillige sektors relation til den offentlige sektor

Erstatning

- De frivillige ”i stedet for” det offentlige
- Frivillige foreninger overtager (tidligere) offentlig virksomhed og opgaver
- Eksempler: Vedligeholdelse og drift af offentlige anlæg, landsbybiblioteker
 - ”Frivillige på det grønne område”,

Sammenfatning

- Rollerne "Avantgarde", komplementerende/supplement, alternativ, og erstatning
- vil have betydning for hvilken type opgaver foreningerne er villige til at påtage sig, og
- hvordan samspillet udformes og fungerer

'Gruppearbejde'

- Jeres gruppe fremgår af opslag – herinde og på dørene i konferenceafdelingen...
- 13.30-14.30
- Inddeling
 - Gruppe 1: lokale 95 (Michael og Lise)
 - Gruppe 2: O100 (Bjarne)
 - Gruppe 3: lokale 96 (Evald)
 - Gruppe 4: lokale 99 (Klaus)